Ч. 240 (13.785). Львів, неділя 9. вересня 1934. Poсztowa oprata opłacono ryczałtem. РІК LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Півріччо 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Новий календар.

Від довгих літ широкі кола наших читачів відчувають потребу мати на своїм столі справжній календар: таку книжку, що розважувала би, а одночасно давала найпотрібніші інформації про світ, рідний край, людей і все те, чим цікавиться освічена людина.

Ідучи назустріч цим домаганням, рішилися ми видати

великий ілюстрований календар.

Назвали ми його

„КРИНИЦЯ“,

бо він буде криницею відомостей і знання. Сподіваємося, що наші Вп. Передплатники і Читачі скористають з появи такої книжки і з огляду на обмежений наклад уже **зараз** її замовлять.

В залученні пересилаємо проспекти і складанки П. К. О. — якими прохаємо висилати замовлення.

Конфіската „Діла“.

У вчорашньому (239) числі „Діла“ підпала конфіскаті в чотирьох дрібних місцях передова стаття пос. С. Хруцького п. н. „Куди мають дітися українські матуристи?!“ В місяці серпні підпало „Діло“ конфіскаті тричі (чч. 201, 205 і 226), так, що вчорашня конфіската — це вже 33-я з черги конфіската нашого органу в цьому році.

В справі виборів до львівської Промислово-Торговельної Палати.

У звязку з розпорядком міністра промислу і торгу з дня 29. VIII. ц. р. про вибори до Промислово-Торговельної Палати у Львові, оповіщеним у „Моніторі Польскім“ з дати 1. вересня 1934, ч. 200, відбулася в дні 6. вересня ц. р. на запросини головної Ради РСУК сен. Юліяна Павликовського нарада наших промислових і торговельних кол, як кооперативних, так і приватних. З промислових кол брали в нараді участь делегати Центросоюзу, Маслосоюзу і Народньої Торговлі, з торговельних делегати Т-ва „Союз Українських Купців і Промисловців“. У нараді взяли участь також усі дотеперішні члени Ради Палати і дирекція РСУК. Після зясування становища українських господарських кол до праць й завдань Промислово-Торговельних Палат, зокремаж до праці й завдань львівської Палати та реальних сил тих-же кол, у рефераті сен. Ю. Павликовського, відбулася під проводом дир. М. Заячківського річева дискусія, у висліді якої **рішено організовано взяти участь у новім формуванні львівської Промислово-Торговельної Палати.** Провід організаційної акції віддано одноголосним рішенням пятичленному **виборчому комітетові** під проводом дир. М. Заячківського. Членами комітету вибрані: дир. Юліян Шепарович від Центросоюзу, дир. інж. Андрій Палій від Маслосоюзу і голова „СУК і П.“ Я. Скопляк та секретар Конюх. Адреса комітету: дир. М. Заячківський, Львів, Ринок 36, II. пов.

Злучені Держави відмовили позички СССР.

ВАШИНГТОН, 7. 9. ПАТ. Міродатні кола довідомляють, що переговори большевиків з урядом Злучених Держав розбилися тому, бо большевики домагалися позички 100 міліонів долярів і кредитів теж на 100 міл. долярів. През. Рузвельт погоджується признати кредити, але відмовив дати позичку.

Наради міністрів скандинавських держав.

СТОКГОЛЬМ, 7. 9. ПАТ. Вчора почалися наради міністрів закордонних справ Швеції, Данії, Норвегії і Фінляндії. Метою конференції обговорити спільні господарські справи та узгіднити деякі проблеми Ліги Націй.

—o—

Японський посол у Празі про відносини на Далекому Сході.

(Кореспонденція з Праги).

Прага, вересень 1934

Нема дня, щоб европейська преса не принесла чогось нового про ситуацію на Далекому Сході. І не дивниця! Там рішається доля мира, там находиться нині ключ для розвязки усього того, над чим морочать собі голову провідні европейські політики і там лежить причина усіх тих нинішніх політичних комбінацій, варіяцій та пермутацій в роді Східного Льокарна совітсько-французької приязни, вступу СССР до Союзу Народів і т. п. Не дивниця, що европейський загал з таким зацікавленням слідкує за всіми подіями на Далекому Сході та що преса постійно старається принести щось нового і то по можности з найбільше достовірного чи компетентного джерела.

Таким чимось новим і то з компетентного джерела треба вважати інтервю редактора „А-З“, одного із видань празького „Ческого Слова“, з японським послом у Празі, з одним із найліпших японських дипльоматів, Маса-акі-Готта.

Інтервю це дійсно цікаве, а тому подаємо його нашим читачам з малими пропусками.

„Яка є причина напруження між Японією і Совітами?

„Японський уряд вже від давна відноситься до Совітів коректно, Японіяж давно вже впізнала СССР. Правда, ми не заключили зі СССР договору про ненапад, але це лише тому, що ми не можемо йти аж так далеко, доки не вирішиться всіх спільних справ і доки не припиниться комуністична пропаґанда в Японії. І коли Совіти не будуть вмішуватися до внутрішніх справ Японії, буде все гаразд, бо інших діференцій нема. Справа залізниці не може чейже бути причиною непорозуміння між державами. Це питання звичайних переговорів при продажі і купні. Совіти продають, а Манджу-Ко купує. Той, хто продає, хоче якнайбільше дістати, а той, хто купує, хоче знову якнайдешевше купити. Ось і все. Ще перед роком ставилася до нас Москва приязно. Нам здається, що це змінилося. Де лежить причина цієї зміни, чи по їхньому, чи по нашому боці — не знаю, але факт, що так воно є. Датується це від того часу, відколи Совіти почали наближатися до Заходу. Виглядає так, наче би Совіти боялися нас у питанні Манджу-Ко. Японський уряд вже нераз давав Совітам запевнення, що всі питання хоче вирішити в якнайприязнішій формі. Не розумію, чому СССР станув на становищі держави, що боїться нападу, тимбільше, що вся японська преса пропаґує мирне вирішення всіх спільних питань“.

„Який є нині стан переговорів у справі манджурської залізниці?“

„Переговори були довгі і вкінці довели до того, що ріжниця між тим, чого хочуть Совіти і що дає Манджу-Ко виносить сорок міліонів ен.

Сміпно й говорити про те, щоб Японія вела війну за таку суму. Як добре вже писала ваша преса, сама мобілізація коштувалаб більше. Совіти остаточно відкинули пропоновану ціну і переговори розбилися".

„А якже пояснити собі алярмуючі вісти про війну?"

„Відомости про небезпеку війни на Далекому Сході не приходять із Далекого Сходу. Я сам довідуюся про неї щойно з европейської преси. Тільки тут говориться про війну. І цікаво, що ці алярмуючі вісти про війну родяться кожний раз, коли настане якась зупинка чи перешкода в переговорах про манджурську залізницю. Уряд Манджу-Ко має таке враження, що — Совітам не залежить на тому, щоби справа залізниці була вирішена. Манджурська преса зазначує, що Совіти, якщо не бажають війни, то щонайменше хочуть викликати непорозуміння".

„А арешти совітських урядовців"?

„Манджурська поліція вислідила, що китайські бандити, які виконували напади на манджурську залізницю, були у звязку зі совітськими урядовцями цієї залізниці. Чи цей їх звязок мав політичні мотиви, це манджурську поліцію не обходить. Японія цікавиться цим слідством лише тому, що при цих атентатах втратили життя теж і японські горожани."

„Чи цей бандитизм не видається вам чимсь незвичайним?"

„Манджу-Ко це країна бандитів"

„Можу це написати?"

„Алеж це загально відома річ, тільки що цим разом показалося, що провідники бандитів тяготіють до третього інтернаціоналу".

„У світовій пресі з одного боку пишеться про совітські інтереси в Китаю, а з другого про японський імперіялізм. Яка ваша думка про це, пане міністре?"

„Комуністичний рух у Китаю є досить сильний. У Японії є багато таких, які бояться, що це скінчиться хаосом у Китаю. Але це не має нічого спільного з нашою проблемою — це справа Китаю".

„А Японія не думає вмішуватися?"

„Подивіться: Китай цеж величезний простір. Порівняйте його з Японією. Не можемо там нічого зробити. А Манджу-Ко? Цеж незалежна держава і ми не хочемо її анектувати, як це про нас говориться. Цеж був би абсурд! Колиб ми хотіли анектувати Манджу-Ко то не булиб допомогали засісти на престіл манджурському цісареві. Про Манджу-Ко дбаємо і його охороняємо тому, що воно заопікувалося японцями в часі протияпонського бойкоту в Китаю. Правда, нині маємо там впливи і багато наших людей є манджурськими урядниками, але до внутрішніх справ Манджу-Ко не вмішуємося".

„Чому Японія зброїться?"

„Японія зброїться лише тому, що Совіти посилають військо на Далекий Схід. Ми не висилали ще ні одного вояка на манджурсько-совітську границю. Ми є тільки приготовані а нині — на жаль — кожна держава мусить бути приготована. В основі ситуації на Далекому Сході лежить непорозуміння. Совіти не вірять у добру волю Японії, але це з часом зміниться, а про японсько-совітську війну перестануть говорити, як лише вирішиться справа манджурської залізниці. Говорите про німецько-японський тайний договір? Так, нас підозрівають, що ми такий договір заключили, але це неправда. В часі світової війни ми були на боці Франції, а тепер в часі мира ми є приятелями всіх. І з Францією, і з Німеччиною живемо в однакових добрих відносинах і більше нічого."

„З цього усього виходить, що до совітсько-японської війни, на вашу думку, пане міністре, не дійде?"

„Можливости війни не виключаємо, але Японія про війну не думає".

„Потребуєте нових територій!"

„Але не таких".

„Потребуєте вугля і міди!"

„Одно й друге є в Манджу-Ко, а не на Сибірі. В Европі панує багато неточних поглядів про Японію та про наші воєнні наміри. В дійсности ми такий сам нарід, як і кожний інший. Ані один нарід на світі, мій пане, не хоче нині війни. Всі хочуть жити і працювати в мирі. І ми цього хочемо. Якщож дійде до війни на Далекому Сході, то дійде з якоїсь досі невідомої причини

М—н.

Ширіть наш часопис!

Можливість змін в уряді.

ПАРИЖ, 7. 9. ПАТ. Преса містить депешу агенції Радіо з Варшави про можливість змін у складі польського уряду. Зміни мали би стояти у звязку з закордонною політикою теперішнього кабінету

Китай кандидує до Ради Ліги Націй.

ЖЕНЕВА, 7. 9. ПАТ. До Женеви приїхав делеґат Китаю до Ліги Націй Ку-Тая-Ші. Китайський уряд робить заходи, щоби Китая вибрали далі до Ради Ліги Націй, як найбільшу азійську державу.

Австрія обвинувачує Югославію.

ВІДЕНЬ, 7. 9. ПАТ. Австрійський міністр закордонних справ Вальденеґ в інтерву з журналістами про взаємини між Австрією та Югославією заявив, що німецькі націонал-соціялісти перенесли в останніх часах свою діяльність з Баварії до Югославії. Головним осідком є Марбор. Міністр сподівається, що югославянський уряд докаже світові свою непричасність з інтриґами гітлерівців проти Австрії. На завваги французького журналіста, що уряд офіційно заперечив свою непричасність, міністр Вальденеґ заявив: „На жаль, головний націонал-соціялістичний аґітатор Камергоф перебуває постійно коло кордону Югославії. Сподіємося, що Франція зверне увагу югославянському урядові на загрозу миру від дальшого підтримування протиавстрійських інтриґ".

БАРТУ У ЖЕНЕВІ.

ПАРИЖ, 7. 9. ПАТ. Вчора в год. 22.25 виїхав з Парижа до Женеви міністр Барту з анґлійським міністром Іденом. Мін. Барту рішуче заперечив перед анґлійськими журналістами, що би між Францією і Італією дійшло до згоди, щоби перешкодити довброєнням Німеччини

Литва піддержить СССР.

РИҐА, 7. 9. ПАТ. Міністер закордонних справ Литви Лозорайтіс в інтерву з литовською телеґрафічною аґенцією заявив перед виїздом до Женеви, що вступлення СССР до Ліґи Націй змінить солідарність народів та збільшить повагу Ліґи. Литву і СССР обєднує приязнь. Договір Східного Льокарна вважає литовський уряд затісненням довіря і збереженням миру у східній Европі на основах права і справедливости. Тому литовський уряд ставиться прихильно до ідеї такого договору.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 9. ВЕРЕСНЯ 1934.

БОГДАН НИЖАНКІВСЬКИЙ

Собача справа.

(Нарис.)

Він називався Сосон. Його засудили на смерть і він уже звик до цього. Мусів умерти, так, як я. Був спокійний. Він знав, що воно неминуче. Яка ріжниця: знати свою годину смерти — чи не знати? Я більше подивляю того, що йде на смерть, ніж того, по кого вона приходить сама. Злочинець? Так. Але людина. Нерви його були зрівноважені — й це не була збайдужнілість. Це був спокій. І здавалося, що так буде до останнього дня. Аж сталося. Він захотів жити, як усі, що за мурами, в юрбі, між лябіринтами вулиць — вільні. Він сподівався. Що заворушило в ньому цей спокій?

Вязничний сторож.

І саме з тієї хвилини починається ця собача справа. Вони були знайомі. Рік, два, десять літ — і хто знає. Сосон не говорив. Одного дня сказав, що це його найбільший ворог. Якісь старі порахунки, давні, сусідські. Які саме — це маловажне. Сторож мусів говорити те саме. А може й розповідав докладніше, а може зовсім мовчав? Може вже від першого дня в його голові зродилася була ця злочинна думка? Хто знає.

Сосон називав сторожа — Цьвик.

В келії сидів я й він, Сосон. Судив наглий суд. За словами адвоката розправа триватиме 5 днів. І так було справді. В девятій годині Сосона відвозили до суду — пополудні привозили знову. Сосон був спокійний. Знав, що вислід буде: шибениця. (Адвокат говорив інакше — але думав таксамо). Біль? Це дрібниця. Кілька хвилин... Часом говорив: „Я боявся болю — тепер ні й тимсамим не боюся смерти. Невідоме? Може бути цікаве, але страшне?"

Життя, що плило поза мурами вязниці було йому байдужне, нецікаве. Родина також. Як в обіцяну землю — задивлений був у дошки своєї домовини.

На день до проголошення присуду Сосона, як звичайно, привезли зі судової салі і сторож Цьвик грюкнув за ним дверми келії.

Сосон був інший. Непомітно, але я, що знав кожний відрух його мязів і вдачі, спостеріг, що в ньому зайшла якась переміна. Минуло кілька годин, а він мовчав. Дивився на закратоване вікно — і мріяв. Так, мріяв непорушно. Це не була безвиглядна пригноблива сумовитість, це просто була якась мрія. Яка? Я не питав. Знав, що скоріше, чи пізніше він сам скаже. Бо мрія це динаміт. Розсаджує й потребує вирядитись.

Було пізно. За мурами хвилювала ніч, а в келії холодна тиша. Сосон не спав.

— Ти...

Голос його був ніжний і тремкий.

Я підніс голову.

— Ну?...

— Знаєш, мене не повісять. Я буду вільний.

Я цього не сподівався. Мені здавалося, що Сосон горячкує.

— Вільний?... Хто тобі таке набрехав?..

— Ніхто. Це правда. Буду вільний.

Я сів на тапчані.

— Дивно...

— І мені спершу було дивно. Але тепер ні. Знаєш, хто мені це казав?

— — — —

— Сторож.

— Сторож?..,

— Так, той Цьвик. Він добряга. Що ми ворогували — це була страшна помилка. Він обіцявся мені допомогти. Просто втечу — і то пятнацять хвилин перед виконанням присуду.

— На пятнацять хвилин?...

Ви знаєте, що це таке сподіватися? Сподіватися чогось кращого? Проти призначення і вірити в це? Знаєте, що це таке захотіти жити, маючи перед собою поперечню шибениці? Сосон горів. За той час він більше пережив, ніж за ціле своє життя. Він хотів жити.

Другого дня рано, Сосон ідучи на розправу, сказав: „Це забава. Я буду вільний. Нині обговоримо докладніше". Я бачив, як Цьвик скрививши кутики вуст, усміхнувся.

Сосона засудили: шибениця, шоста година вранці. Але він цього не брав під увагу. Шибениця? Вона була далеко — і з кожною хвилиною меншала. Його мали перевести до окремої келії. І тоді він розказав мені, як то він звільниться на волю.

Він казав: „Я буду мати револьвер. Правдивий, з бубном, на шість набоїв. Дасть мені Цьвик. Нині — зараз, як буде переводити мене до другої келії. А потім уже все повинно піти легко. Пів до шостої мають прийти по мене — не знаю хто. Якийсь сторож. Цьвика не буде. Цей сторож має вивести на коридор і де буде чекати священик — і всі цікаві. Тепер уважай. При кінці цього коридору ліворуч є сходи. 24 ступні в долину, 25 метрів партерового коридору і брама. За нею вулиця. На брамі стоятиме Цьвик. Це плян. Що я маю робити? Небагато. Імовірно треба буде пострілити сторожа. А щож? Я хочу жити. Власне тепер!

Так говорив Сосон. Я не сказав ні слова. Мені було трохи дивно. Як у книжці. Але так мало бути. Сосон до хвилини, коли його мали перевести до окремої келії, говорив дуже багато. А все про життя, що гуркотить й переливається між мурами камяниць, про товаришів, про ріжне...

— Знаєш, це буде великий крик. Газети, поліція, сплеткарська публика. Одне слово: сензація! Для них це буде новий злочин. Те, що я хочу жити — для них незрозуміле. Душогуб і жити? Це нісенітниця! Але воно так. Ціну життя я пізнав тепер, маючи змогу звільнитися.

— Аби тільки пощастило.

Наша культурна нужда.

III. БІБЛІОТЕКИ.

Бібліотеки у кожного культурного народу відограють першорядну ролю для поширення знання, для заспокоєння культурних потреб широких мас населення. Вони становлять звичайно дуже важну категорію відборців друкованого слова. Як представляється бібліотечна справа в Польщі взагалі, а спеціяльно у нас?

За даними Головного Статистичного Уряду у 1929 р. існувало в Польщі 33.706 бібліотек, що мали 14.869.490 томів книжок. Більше двох третин усіх бібліотек (67,5 прц.) припадало на бібліотеки при народніх школах, поверх четвертини (27,5 прц.) на публичні бібліотеки, 3,9 прц. на бібліотеки при середніх школах, 1,0 прц. на учительські бібліотеки при школах і 0,1 прц. на бібліотеки при вищих наукових заведеннях (числом 20). Книжок припадає найбільше на публичні бібліотеки (41,0 прц.) відтак на бібліотеки при народніх школах (21,2 прц.), на бібліотеки при школах вищих (17,9), середніх (16,5), а на учительські бібліотеки 3,4 прц. Пересіч томів книжок для всіх бібліотек разом дає 441 на бібліотеку, зокрема на бібліотеку при вищих наукових заведеннях 132.362 томів, при середніх школах 1839, в учительських бібліотеках 1472 томів, у бібліотеках публичних 659 томів і в бібліотеках при народніх школах 139 томів. Як бачимо, бібліотек у Польщі є досить багато, але всі вони, з винятком бібліотек при вищих народніх заведеннях, дуже бідні на книжки, особливо бібліотеки публичні, що мають обслуговувати загал населення, бо шкільні бібліотеки є звичайно недоступні для сторонньої публики.

Із загального числа 9267 публичних бібліотек належало: товариствам 8.413, або 90,8 прц., повітовим урядам 60, громадським урядам 187, парохіяльним урядам 251, іншим власникам 356. На бібліотеки товариств припадає 68,2 прц. всіх книжок публичних бібліотек. Як бачимо про постачу широким верствам населення книжки з публичних бібліотек, дбає само населення. Девять десятих усіх бібліотек припадає на бібліотеки товариств. Роля публичних установ під цим оглядом дуже мізерна.

Дуже цікава статистика національного поділу публичних бібліотек. З 9.267 всіх публичних бібліотек на поляків припадало 7.053, або 76,1 прц. загального їх числа, на українців 1271 — 13,7 прц., на жидів 662 — 7,2 прц., на німців 140 — 1,5 прц., на білорусинів 48 — 0,5 прц., на інші народности 93 — 1,0 прц. Всі публичні бібліотеки мали 6.109.921 томів книжок, з того на польські бібліотеки припадало 4.880.273 томів, або 79,9 прц., на українські бібліотеки 265.399 томів, або 4,3 прц., на жидівські 12,6 прц., на німецькі 2,5 прц., на білоруські 0,1 прц., на інші 0,6 прц. Пересіч книжок у бібліотеках така: жидівських 1165, німецьких 1071, польських 692, українських 209, білоруських 168, інших 378.

І тут маємо те саме явище, що й при періодичних і неперіодичних друках. Процентова участь поляків, жидів і німців у бібліотеках і позичених книжках значно вища їх процентової участи в числі населення, а в українців і білорусинів справа стоїть навпаки. Мізерною є наша літературна продукція, не ліпше представляються й наші публичні бібліотеки, що мають завданням зробити книжку доступною для найширших мас людности.

Не знати, які саме бібліотеки офіціяльна статистика підтягає під категорію публичних бібліотек. Треба думати, що сюди входять теж бібліотеки таких товариств, як наші читальні „Просвіти". В такому разі реєстрація публичних бібліотек обняла далеко не всі такі бібліотеки. Зі звіту Т-ва „Просвіта" довідуємось, що в 1928 р. при читальнях „Просвіти" існувало 1923 бібліотеки. Отже з українських публичних бібліотек одних читальняних було значно більше, ніж офіціяльна статистика виказує їх усіх, а крім читальняних бібліотек існує прецінь багато бібліотек при інших товариствах. Колиж узяти на увагу, що бібліотеки пр москвофільських товариствах зараховуються до українських (русинських), то офіціяльна статистика виказує їх дійсно мало. Та коли не всі українські бібліотеки підлягли реєстрації, то треба думати, що те саме сталося й з бібліотеками інших національностей, що з них також багато не взяли на увагу. У такім випадку треба приняти, що процентове відношення бібліотек поодиноких національностей відповідає дійсности, зрештою знаходить потвердження в процентовому відношенні періодичних і неперіодичних видань на підставі статистики національних мов. Унагляднює це така табеля:

національности	періодичні видання в %	неперіодичні видання в %	бібліотеки в %
поляки	84,3	83,7	76,1
українці	3,5	2,9	13,7
жиди	5,1	7,1	7,2
німці	5,1	1,5	1,5
білорусини	0,3	0,3	0,5
інші	1.7	4,5	1,0
	100,0	100,0	100,0

З цієї табелі бачимо, що українських бібліотек розмірно навіть дуже багато, в порівнанні до періодичних і неперіодичних видань, ріжниця між процентом бібліотек і періодичних та неперіодичних видань досить велика на користь бібліотек, коли у поляків як і заходить невелика ріжниця, то на користь періодичних і неперіодичних видань. У інших народів ця ріжниця — в ту або другу сторону — також невелика. З цього можна робити висновок, що коли багато українських бібліотек не піддано реєстрації, то ще більше таких бібліотек було у поляків. А не зареєстровано цих бібліотек мабуть тому, що вони недійсні, існують тільки на папері.

Але й зареєстровані публичні бібліотеки, як видно з пересічного числа книжок в них, є дуже мізерні, особливо українські. Ще мізерніше, як це знаємо з обсервації деяких бібліотек при українських товариствах, представляється їх діяльність. Вони не доповнюються на час свіжо виданими книжками, або взагалі не мають підходящих книжок до читання. Наприклад багато читальняних бібліотек крім кількох десятків книжок старих видань „Просвіти", ніяких інших книжок не мають і хтось охочий до книжки — не тільки на селі, а навіть в більшому місті — не годен її дістати, а купити не має за що. А просвітні товариства, як читальні „Просвіти", прецінь для того й основуються, щоб гуртом придбати те, що неспосильне для одиниці. Навіть заможна людина не годна передплачувати всі ті часописи й купувати всі ті книжки, які вона хотілаб мати й читати. А 50—100—200 бідних людей, організованих у товариство, при помочі дрібних грошевих вкладок можуть це робити і кожний дешевим коштом мав би до читання те, що хоче, до чого душа летить. В цьому сама і сила всякого гуртування.

Якби так усі наші читальні „Просвіти", кооперативи, кружки „Рідної Школи" й „Сільського Господаря" і т. п. організації передплачували хоч по одному примірникові обох наших щоденників та головніших тижневиків й місячників для користання своїх членів, а кожний наш зі самостійним заробітком інтеліґент також передплачував хоч один якийсь часопис, відповідно до своїх симпатій, то наші періодичні видання виходилиб не в кілька тисяч, а часто й кількасот примірників, а кільканадесять тисяч примірників, не боролись би з матеріяльними труднощами, булиб кращі й дешеві, ніж тепер. Бо цікавість і дешевість часопису стоїть у простій залежности від його накладу, від числа передплатників і читачів. Те саме з неперіодичними виданнями. Головними відборцями і кольпортерами періодичних і неперіодичних видань повинні бути ріжні суспільні організації, передовсім організації просвітні. Коли вони цього не роблять, то, значить, **не виконують свого першого і головного завдання.** Отже поправа ситуації на видавничому фронті залежить від відповідного виконування суспільними організаціями своїх завдань у культурній ділянці. Ці завдання виконують тепер кепсько, або не виконують зовсім, тому так нуждено представляється наша преса і наша книжкова продукція. Вину за це понosить наша провідна інтеліґенція, що стоїть на чолі суспільних організацій на місцях і в центрі.

Андрій Вовчанський.

—o—

Бойкот соймику у Мемелі.

БЕРЛІН, 7. 9. ПАТ. Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє, що скликане на вчора пополудні засідання соймику у Мемелі не відбулося тому, що не прийшло відповідне число членів. Зпоміж 29-ох послів прийшло 13. Німецьких послів взивали перед засіданням на поліцію, де заявляли їм, що надуживають своїх мандатів. Тому засідання сойму відложили. Німецьке Інформаційне Бюро додає, що литовський ґубернатор осягнув свою мету. Литовська директорія залишається далі при владі, хоча більшість соймику виступає проти неї.

—o—

Заворушення в Тунісі.

ТУНІС, 7. 9. ПАТ. У Моцкін дійшло до заворушень тубильців. Є вбиті і ранені. Причиною заворушень був розпорядок ґенерального резидента, який за згодою бея Тунісу приказав провідникам останніх заворушень переселитися до полудневого Тунісу. Населення стануло в обороні своїх провідників. Дійшло до кровавих сутичок з поліцією. Один жандрам і трьох тубильців убиті. Щойно відділи війська, прислані до Моцкіну, привернули лад.

— Мусить!

— А як ні?...

— Ти дурень. Не сміє! Тепер не сміє!...

Сосон замовк. Довгими кроками ходив по забрудженій долівці й дивився кудись поперед себе. Опісля переводили його до окремої келії. Перед відходом я стиснув йому руку і сказав: „Щасливої дороги"... Хіба я міг знати, як це все скінчиться. Хіба я міг знати, що це буде собача справа?

Я залишився самий. Думки вперто, як рядки телеграми, проходили під черепом і безконечною чергою верталися назад. А все про Сосона. Сон, що в сусідніх келіях уже давно важким оловом склеїв повіки — розвіявся. Години черепашиною ходою перевалювалися у вічність — і я нетерплячився. Це смішно. Але я хотів уже діждатися тієї шостої години. Хотів знати, як вирішиться втеча Сосона. Ех, — вирішилася вона! До вечора я не знав нічого. Могло бути всіляко. Могло бути, але не так. Хтось розказав. Чиїсь поорані горячкою й блідні уста назвали це собачою справою.

Так, це була собача справа.

Пів до шостої Сосон вийшов на коридор. Позаду йшов сторож. При кінці коридору, де ліворуч губилися сходи, починалася 25-метрова просторінь до вулиці. Сосон цього сторожа застрелив. Як це сталося? Просто — застрелив. Куля пройшла праву щоку й застрягла в потилиці. А потім... Важко говорити. Опісля Цьвик застрілив Сосона. І знаєш — це злочин! Струмочок крови продерся крізь щілину брами й виповз на вулицю. Воля — і труп! Цей труп, що був людиною і сподівався, потонувши у гамір вулиць, жити. Як він умирав? Оповідають, що він сказав до Цьвика:

— „Ти душогубе!"

Розумієте? І Сосон не грішив — але Цьвик був Юда. Що з ним сталося — не знаю.

Але це була собача справа.

Причини валютових експериментів.

Авторитетне вияснення близького співробітництва през. Рузвельта — „Золотий бльок" і його дефляційна політика.

Як відомо, відбувається тепер у Бад Айльзен 3. міжнародня конференція для сільськогосподарських наук. Особливо стала вона голосна через виголошену там д-ром Шахтом енунціяцією, що містить у собі господарську програму сучасної Німеччини у звязку з її торговельно--білянсовими і девізовими трудно щами.

Проф. Г. Ф. Воррен (Warren), близький співробітник президента Зл. Д. П. Америки, в розмові з д-ром Г. Бреннінгом, справоздавцем газети „Берлінер Льокаль-Анцайгер", зясував коротко причини, що змусили його батьківщину й інші держави відступити від золотого паритету. З уваги на те, що його міркування цікаві й актуальні, подаємо їх тут у перекладі.

„Наслідок світової війни був такий, що появились ріжні господарські недуги і кризи. Важка кріза, що почалась у 1929 р., має свої особливі причини в ділянці гроша. Подібна ситуація була перед 150 роками в часі француської революції (проф. Воррен перевів докладні досліди того). Але ще ніколи захитання рівноваги не було таке поважне, як цим разом.

Коли прийшла франц. революція, тоді більша частина світа перестала вживати як гріш золото і срібло. Через те зменшився попит за цими двома шляхотними металями і в консеквенції впала вартість золота та срібла, а ціни на товари в усіх державах піднеслись. І більше як чверть століття були ціни загально дуже високі. Після того Европа вернулася знову до золотого і срібного покриття і разом з цим заломились таксамо нагло товарові ціни.

Тепер бачимо теж саме! Коли вибухла війна, велика частина світа перестала вживати золото до валютарних цілей. Золото втратило свою вартість, ціни піднеслись. Вони піднеслись теж в Америці, дарма, що доляр базувався тоді на золоті.

Після війни спробував світ повернути до золотої валюти. Франція перейшла в 1928 р. знову до золотої валюти й інші держави ввели золотий стандарт. А що ціни тоді були на рівені ок. 50 проц. вищому, як перед війною, то світовий запас золота не вистарчив і ціни знову впали на яких 60—70 проц. передвоєнного відношення (маючи на увазі золоті ціни). Наслідок того був такий, що багато країв кинуло золотий паритет.

Одначе цей процес не є тотожний з подібним процесом у часі війни. Тоді держави відійшли від золота, а через те погас і попит на золото. Хоч і тепер багато держав розвязалось із золотим паритетом, то проте попит на золото не зменшився. Держави, банки, приватні особи, — всі вони тепер охотно приймають золото і за ним питають.

Коли світ спробував повернутись до золотого паритету (після війни — думає проф. Воррен), то ціни на товари впали, зате податки, довжні зобовязання і кошти розподілу товарів залишились ті самі. З цієї нерівномірности виросли катастрофальні фінансові трудноші. 34 держав визнало неможливим витримати дефляційну політику і кинуло золоту підставу. Тільки Голяндія і Швайцарія держаться передвоєнної вартости своєї валюти.

Держави стоять тепер перед такою альтернативою: або вони мусять податки, довжні зобовязання, винагородження за услуги і тисячі інших видатків скоротити, або мусять підвищити ціну золота."

Очевидно — повище становище проф. Воррена є спірне і не всі економісти його поділяють. Редакція німецького щоденника, з якого взяли ми повищі думки амер. економіста, заявляє, як своє „цетерум цензео", що саме у валютарних питаннях кожна держава мусить здати собі з того справу, чи на основі природних богацтв не обійдеться без експериментів, чи може вона спертись на свої цінні досвіди (себто і без експериментів дати собі раду). Зазначимо, що в Польщі дефляційні диспропорції дуже великі, тому альтернатива, що її висунув проф. Воррен, є тут особливо актуальна. До речі — про неї згадує часто і визначний польський економіст проф. Кржижановський, проф. Рибарський та інші. Зрештою і Франція має дуже поважні трудноші у своїй дефляційній політиці, бо не в силі звести до доцільного відношення високі ціни товарів і недавно обнижені платні та буджетові ощадности.

Взагалі т. зв. „золотий бльок", що вважає себе фортецею валютового порядку у світі, мусить чимало зусиль витрачувати, щоб втриматись серед пливкого валютового елементу, що окружає цю „фортецю". До того ще — поміж державами, що туди належать, нема на ділі ніякої особлившої співпраці з цього титулу. Франція, яка проводить цьому шестидержавному золотому порозумінню, виявляє тепер дуже мішно „святий егоїзм", чого особливо Польща, як держава суто-довжницька, яка попала між богачів, не може їй простити. Весь парадокс ситуації міститься саме в тому, що Польща, яка радо підтримала Францію в будові „золотого бльоку", є на сірому кінці як серед її торговельних інтересентів, так і серед гідних кредиту клієнтів.

В. Н-вич.

Совіти хотять натягнути Америку.

Як повідомляють з Москви, відновлено совітсько-американські переговори в справі передвоєнних довгів. Представник Совітів у Вашингтоні Трояновський виступив з новою пропозицією, що уможливлює сплату російського довгу. Одначе пропозиція вяжеться тісно зі справою нової позички для Совітів.

—o—

Страшна самоходова катастрофа.

ЖЕНЕВА, 7. 9. ПАТ. Недалеко місцевости Прероа самохід, який їхав з Льозани до Женеви, упав з високої дороги на сіножать. Двох пасажирів убитих, а трьох ранених. Спадаючий самохід убив теж на сіножаті двох селян.

З господарів до ґетта в Палестині.

НЮ ЙОРК, 20. серпня. (Вл. кор.). Жиди в Палестині можуть зійти до замкненого ґетта, подібно як в европейських містах та краях, коли підуть дальше тією дорогою, якою йдуть від 1933. року — сказав учора рабін Ізраель Ґольдман, президент Жидівського Національного Фонду при отворенні одинацятої річної конвенції в готелі „Нюйоркер". Він подав такі факти: Первісна сіоністична кольонізація в Палестині мала на цілі заселити землю жидами і зробити з них рільників. Яких 75—90 відсотків жидівських імігрантів придержувалося цієї засади. Але від 1933-го року на 40.000 жидівських імігрантів до Палестини навіть 10 відсотків не осіло на землі а по містах. Вони закладають фабрики й інші підприємства, купують і перепродують землю, займаються ріжною спекуляцією зовсім так, як по американських чи европейських містах. Жидівський Національний Фонд буде всіми силами поборювати нову систему економічної політики в Палестині — заявив Ґольдман.

—o—

Про деякі подвиги „Перемоги".

Атаманщиною п. Д. Паліїва від часу його усунення з УНДО ми майже не займалися, дарма, що він сам постійно нас провокує і просто гине, щоби тільки про нього писати. Ми стояли на становищі, що хоч це і сумна поява — сам той діяч і вся його діяльність, — то проте радше годиться на тему до малих фейлетонів. А проте звертають нам увагу, що безкритичність нашої публики така велика і такою повагою втішається у нас усяка розперезана демагогія, що неспростовувана брехня таки залишає сліди. Правдою є теж, що „Паліївщина" це не тільки окремі слова і вчинки п. Дмитра Паліїва, але й ціла атмосфера, яку він довкола себе витворює, атмосфера інтриг, безвідповідальщини, пустомельства, брехні, неуцтва і крутійства, це ціла одна з найсумніших сторінок післявоєнного галицько-українського життя. Тому, хоч як нерадо, — хоч як немилою буває всяке доторкування брудів, будемо, здається таки примушені частіше і ближче займатися сучасним і минулим роботи Д. Паліїва. Будемо примушені здирати маску нечуваної „гохштаплерії" та у правдивому світлі, на підставі дійсних, а не фальшованих фактів виявляти обличчя того Катона громадської моралі й апостола єдино-спасенної політики, що стала виключним його монополем.

Нині покищо обмежуємося до двох принагідних і навіть — на тлі цілої паліївщини — зовсім другорядних та маловажних уваг.

ПРОТИ НАКЛЕПІВ НА КООПЕРАТИВНИЙ СОЮЗ У СОКАЛІ.

Кооперативний Союз з в. у. у Сокалі розіслав обіжник до всіх союзних кооператив сокальського повіту проти напастей „Перемоги". У листі до Редакції, в якому Дирекція Союзу просить той обіжник подати до прилюдного відома, сказано м. і. таке:

„Уважаємо, що дальше експериментування відомих безвідповідальних людей поважно загрожує господарчій цілості нашого повіту. Роздор та провокація це одинокий засіб, яким воює т. зв. „Перемога", якої девіза инакше на сміх „добро нації — найвищий наказ" — видніє повсякчасно на першій сторінці того скандалічного органу".

Текст обіжника такий:

Сокаль, 4. IX. 1934.

П. Т. Управам та Н. Радам Союзних Кооператив — сокальського, белзького та радехівського району до відома:

Хижацтво паліївської демагогії довело в останньому часі до поміщення у ч. 21. двотижневика „Перемога" допису — видуманої брехні, яка по обовязуючому законі буде спростована в найближчому числі, тими самими черенками і на тому самому місці, на що підписана Управа звертає всіх заінтересованих їхню увагу.

Звернена акція проти К. С. та його Управи та шкурницько-шкідницька робота паліївських агітаторів примусила Управу К. С. звернутись рівночасно до Кооперативних Централь, щоби чимскорше запобігти лихові, яке послідовно грозить знову захитати господарськими агендами нашої союзної кооперації.

Нам відомі предложення тих партійних штукарів. У наших руках докази на письмі, як змінили свої погляди ті громадянські паразити, що вирікаються конструктивної праці у користь розбивацького діла!

Кооператори!! По довгих злочинних експериментах К. С. станув на твердих основах! Привернено його громадянську честь, матеріяльну життєздатність та циферно унагляднено велику успішність співпраці союзних кооператив і підписаної Управи.

Ми болієм тільки над фактом роз'єднання та роздору поміж тими, що мають завдання бути не злими духами, а щирими дорадниками нашого народу!

На кожний випадок застерігаємося проти всяких інтеренцій партійно заанґажованих чин-

ників до внутрішніх справ нашої кооперативної родини та заявляємо, що підпадаємо тільки і виключно під контролю наших верховних кооперативних властей, нашого ідейного Проводу, а ніколи під диктат паліївщини чи зокрема місцевої „перемоги".

Управа Кооперативного Союзу Сокаль.

КЛОПОТИ „ІДЕОЛЬОҐІЧНОГО" ЖУРНАЛУ.

В останньому числі „Перемоги" один з геніяльних співробітників того журналу якийсь п. І. Леміш не має іншого клопоту, як сеґреґувати статті „Діла" відповідно до їх тем (що взагалі робили би Дм. Паліїв і „Перемога", якби не УНДО і „Діло": колиб одного дня сказали їм заперестати лаятись на УНДО і „Діло" — вониж втратилиб хліб і радість життя!). Та „статистика" виглядає так: у місяці серпні ц. р. „Діло" помістило на українські теми 6 вступних статтей, на польські теми 3 статті, на міжнародні — 15 саттей, з яких три статті були теж навязані до українських питань. Пан Леміш подрібно вичислює всі наголовки й дати та обурюється, як можна так багато писати на міжнародні теми (зокрема дуже не сподобалась ш. авторові стаття з приводу процесу й розстрілу віденських повстанців, — що свідчить дуже добре про „Діло" й саме ту, хоч як безпретенсіональну і принагідну, статтю). Пан Леміш волів би, щоби день у день кожна вступна стаття у щоденнику торкалася „домашніх справ".

Шож, це річ смаку і коли п. Леміш стане головним редактором власного щоденника, зможе без ніяких перешкод ту свою думку реалізувати. П. Дмитро Паліїв певне не дозволив би йому цього робити, бож у числі „Перемоги" з 15. липня 1934 друкував зовсім противежні погляди п. Пакса, ніж ті, які у числі з 1. вересня висловлює п. Леміш. Тоді ми читали буквально:

„Люди у нас вже так глибоко врилися у свій мілкий політичний пісок, до того вкопалися у свої дрібні справи, проблеми, партійні конюнктури, сплетні, приязни і ненависти, до того забили собі світ дошками, що з купки свого піску не бачать тої світово-політичної дійсности, як вона довкола нас твориться і яка, якщо все це піде у нас так далі, — **без нас і поза нами** (всі підкреслення „Перемоги" — Прим. Ред.) — рішить черговий раз про цілу нашу будучу долю чи недолю... Правдива політика, ота дійсна, істотна політика, яка завжди рішає і завжди буде рішати про буття або небуття націй, — це **зовнішня політика...**

В липні п. Пакс із „Перемоги" поручав займатися „загранічними" темами, а у вересні п. Леміш з „Перемоги" іронізує з них і на них сердиться. І це зовсім у порядку: бо у п. Дмитра Паліїва від літ акуратно що кілька місяців приходить радикальна „еволюція" поглядів на ту саму справу — з лайкою на тих, що пригадують його власні попередні погляди! **У тому хаосі й вархії і суть паліївщини...**

Колиж п. Леміш гнівається, що інформаційні статті „Діла" на міжнародні теми писані на підставі польської, берлінської чи віденської преси — то зволить нам вибачити: ми, на жаль, справді можемо черпати інформаційні дані про події у широкому світі з преси чужинецької, порівнюючи їх взаємно та підходючи до них з погляду українських інтересів. Зволить нам теж вибачити, що не наслідуємо головного редактора „Перемоги", який вславився як передовик „Нового Часу", переписавши напр. довжезний цитат з будь-якої ґазети, додавав сакраментальне речення: „А ми всетаки не дамося — **Дмитро Паліїв"**, — обовязково повний підпис, якого блеск завжди осяював цілу статтю...

Зїзд балканських королів.

Як повідомляють із Софії, після візити югославянської королівської пари в столиці Болгарії, заповідженої вже на найближчий час, мав приїхати до Софії також румунський король Карло. У звязку з тими королівськими візитами та побоюючись небажаних політичних демонстрацій, болгарська влада переводить тепер нагінку на ріжні підозрілі елементи, щоби зробити їх нешкідливими. Торкається це перш усього комуністів і македонських комітаджів.

—o—

Кріваві бійки з комуністами.

БАРСЕЛЬОНА 7. 9. ПАТ. Організація катальонських земельних власників скликала сходини з метою обговорити засоби боротьби з комуністичною пропаґандою серед рільних робітників та арендаторів. Підчас нарад вдерлося до салі 20 синдикалістів озброєних револьверами. Напасники розігнали сходини, знищили обстановку і намагалися підпалити будинок.

Совіти не дуже торгуються за східно-китайську залізницю.

НЮ ЙОРК, 20-го серпня. (Вл. кор.). Безіменна спеціяльна каблеграма з Москви до „Ню Йорк Сан" вичисляє совісно дати, коли то совітський уряд знижував ціну продажі східно-китайської залізниці, щоб хоч щось дістати за неї, але все даремне. Первісна ціна продажі була 250 міліонів золотих рублів. Це було в червні 1933. року. А в червні 1934-го року Совіти хотіли за неї лиш 160 міл. рублів. Держава Манджу-Ко подала первісну ціну 50 міліонів єнів і згодом піднесла її лиш до 120 міл. паперових єнів. У золотих рублях, це значить, що первісна оферта була лиш 20 міл., а остання 42 міліонів. Але ця уступчивість показалася зовсім даремною, бо як показується тепер, Японія готова забрати даром цю залізницю. Мабуть тому делеґат Манджу-Ко таки залишив цілковито переговори ще 13-го серпня і поїхав до Токіо.

Арештування комуністів у Берліні.

БЕРЛІН, 7. 9. ПАТ. Тайна поліція перевела численні ревізії в одній з дільниць Берліна. Арештували 50 осіб, підозрілих за комуністичну діяльність. Кружляють поголоски, що поліції вдалося відкрити головний штаб комуністичної пропаґанди.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 9. ВЕРЕСНЯ 1934.

М. ГАЛУЩИНСЬКИЙ. 55

З Українськими Січовими Стрільцями.

СПОМИНИ З РР. 1914—1915.

Справа складання рахунків. — Виїзд до Волівця. — Непорозуміння між от. д-ром Шухевичем та от. Коссаком. — Зріст впливів і значіння от. Коссака.

Відповідно до моєї обіцянки з 1. XI., вибрався я 5. листопада 1914 р. до Корчина, щоб відвідати стрільців, які, як говорено, там були. Одначе вже їх там не застав, бо вийшли до Синевідська. Тоді поїхав я до Синевідська і там застав у дійсности всіх зібраних. Зїли ми спільний обід та на розмовах зійшов нам дуже приємно час. Щодо урядових справ, то я старався також обговорити справу складання рахунків.

Минув жовтень; у тім місяці роздавав я гроші на всі сторони: і до Ґоронди, і Коссакові, і Шухевичеві, і Волошинові, а надто й кожному сотникові, наскільки до мене зголосився. Не бракувало випадків, що й поодинокі четарі брали гроші, якщо були відділені від головних відділів. Про звізування тих грошей у дотичних відділів не було мови. Я уявляв собі, що всі поприсилають рахункові звідомлення із побраних грошей на мої руки, і я тоді вишлю все разом до інтендантури військової команди. Просив я сотників, щоб приглянулилися, як робляться рахункові звідомлення по військових відділах та в той спосіб зробили також у себе. Всі пообіцяли мені зайнятися зараз тою справою. Одначе минали цілі місяці, поодинокі люди попадали в полон, інші відходили до шпиталів, а рахунки все ще не були зложені. З того, що я бачив, було слідно, що старшинському корпусові живеться несогірше. Коссак згадав мені тоді вперше про рітмайстра Фаркаша, який є командантом одного відділу кінноти, та заявляє себе великим приятелем українців. Хотів мене з ним конечно познайомити, але що вже була досить пізна пора, я мусів зректися того і повертатись у Сколе.

Це вже й були останні дні нашого побуту у Сколім. З дня на день були ми готові до виїзду, бо положення не тільки стало тяжке, але навіть небезпечне. Наша ґрупа трималася добре і, здається, могла триматися ще довго в той спосіб, але була висунена так далеко в порівнанні до сусідніх ґруп, що якби москалі виконали лиш сильний напір з боку, то мусілиб взяти нас всіх у полон. Прийшов приказ покинути ті становища і 6. чи 7. листопада виїхали ми до Волівця.

8-го XI. в ночі прийшли обі завізвані з Ґоронди сотні і от. д-р Шухевич. Зробив він дуже гарно, бо хоч про нього не було згадки, виїхав із своїм курінем. З д-ром Шухевичем мав я дуже тяжку ситуацію. Він відразу застерігався, що рішучо не піде під прикази от. Коссака; він признавав лиш моє начальство, а зрештою уважав себе рівнорядним із от. Коссаком. Те його становище мусів я признати, бо воно було в дійсности одиноко слушне. Хоч я його впевняв, що Коссак не виявив ніяких намірів обнимати над ним команду, він не дав себе успокоїти. Не бачучи іншого способу, як поладнати справу, дав я йому письмо до от. Коссака, де зазначив виразно, що от. д-р Шухевич є вповні самостійним курінним, бо згідно з організаційними постановами є самостійні курені, а не якесь одно тактичне тіло з кількох куренів. Розуміється, що вага того письма була дуже сумнівна. Його значіння залежало лиш від того, наскільки котра сторона хотіла привязувати вартість до моїх слів. У першім своїм листі Коссак не згадував нічого про це моє письмо, але нераз в устних заявах давав мені до пізнання, що таке ставлення справи, як моє, фальшиве і що моє становище вплинуло на д-ра Шухевича в той спосіб, що його не можна було ніяким способом собі підчинити.

В письмі з 11. XI. 1914 р., писанім в Аннабергу, згадав от. Коссак про декорації медалями хоробрости п-н Галечківної, Степанівної, Струхманчука та Носковського в присутности ген. Фляйшмана. Та найцікавіша річ та, що просив прислати йому Індишевського. Його „я би тут потребував на команданта трену і щоб мені вів рахунки." Саме ті самі потреби, для яких я вислав був 30. X. 1914 р. Індишевського, якого мені от. Коссак звернув...

Та не довго був спокій між обома отаманами. Вже 15. XI. 1914 р. писав от. Коссак, що „д-р Шухевич зачинає авантури, моїх приказів не слухає, я про це голошу військовій владі. Мені наказав п. полк. Лямезан команду над всіми стрільцями в полі, бо Ти хорий, а Шухевич цього не може знати." Для пояснення додаю, що я був так сильно переконаний про добру волю Коссака, що вже від мого побуту в Корчині став з ним бути на „ти". Це навіть

Відпусти і наша підприємчивість.

У „Ділі" в 27. серпня п. р. була в економічному огляді нотатка п. н. „Відпусти і наша підприємчивість", у якій було висловлене побажання, щоби „Достава" влаштовувала свої кіоски на відпустах. А це в тій цілн, щоби протиставитись торговельній експанзії всяких чужинців, які, використовують побожність нашого селянина, продають йому всякий хлам, що понижує наш церковний обряд.

У відповідь на цю нотатку дістали ми з „Доставн" вияснення, з якого виходить, що „Достава" ніколи не відчиняла і не може відчиняти ніяких кіосків на відпустах, бо це для неї за коштовна справа, а крім того вона все одно з приватними покупцями всякої лихої тандити конкуренції на відпустах не витримає, бо наш богомільний селянин не дивиться при виборі на якість, але на дешевість цього роду товару.

В справі українського шкільництва.

Пос. Великанович був 6. ц. м у міністра освіти Єнджеєвича і предложив йому іменем Українського Клюбу домагання в справі українського шкільництва. Конференція тревала довший час.

Рада Ліги Націй радить.

ЖЕНЕВА, 7. 9. ПАТ. Сьогодні передполуднем почалася 81. сесія Ради Ліги Націй під проводом мін. Бенеша з участю мін. Барту, Бека, Ідена, Альоїзія та ін. Як звичайно насамперед було довірочне засідання. На ньому устійнили порядок сесії та затвердили кілька адміністраційних справ. На прилюдному засіданні ради розглядали болівійсько-параґвайське непорозуміння, після чого наради відложили до завтра.

По широкому світі.

— Перський уряд відкликав свою кандидатуру на члена Ради Ліги Націй і піддержує кандидатуру Туреччини.

— На летовищі у Москві згорів большевицький стратосферичний бальон. Жертв у людях не було Лети до стратосфери на деякий час будуть припинені.

— У Ґлевґові зударилися два особові поїзди. Паровози і три ваґони обох поїздів знищені. Машиніст і палій вбиті, а 40 пасажирів ранені.

дехто із стрільців взяв мені за зле, але я не бачив причини, чому я не мав допустити з ним до такої інтимности. З того листу видно також, що Коссак зносився з органами військової влади і використовував це своє положення в тій цілн, щоб захопити владу в свої руки. Мушу зазначити, що в тім часі його вплив і значіння були незвичайно великі. В корпусі і в дивізії умів виробити собі своє місце, а з кап. Гавратом, шефом дивізійного штабу і властивим командантом дивізії лучили його близькі звязки.

Д-р Шухевич і ще певно дехто зі стрільців мусів от. Коссакові робити закиди, що він старається скинути мене зі стільця. Я сам щиро признаюся, що тоді я ані так не думав, ані перед ніким у той спосіб не висказувався, ані також не жалувався на це. Але що от. Коссак чув, що щось тут не в ладі, доказом цього цитований вже вгорі лист з 15. XI. 1914 р. Вказують на це отсі слова: „Ц. К. дивізія припоручила мені Кундшафтердінст зі стрільцями та особами цивільними. Коли я видам перепустку лиш з підписом, патрулі і варти не пустять дальше, тому казали мені звернутися до Тебе по печатку. Я це роблю з прикрістю, бо й так інтригують між нами, а коли заберу печатку, скажуть щось гіршого. Прошу Тебе, суди як хоч — я поступаю чесно і роблю те, що мені приказують." Що я не судив от. Коссака, це чиста правда. У виданні печатки не бачив я ніякої небезпеки, а надто в мене не було ніколи великих військових аспірацій і під цим оглядом я все і кожної хвилини був готов уступити такій людині, яка могла гідно заняти головне місце. (Продовження буде.)

Сензаційне арештування у Варшаві.

Відгомін жирардівського скандалу.

ВАРШАВА. 7. 9. ПАТ. Вчора пополудні слідчий судля Демант по кількагодиннім допиті приказав арештувати Генриха Потоцького. Потоцький був від кількох років головою акційного т-ва жирардівських закладів, а в останньому році головою Червоного Хреста. З управи жирардівських закладів уступив перед роком, а з головства Червоного Хреста перед кількома днями. Потоцького арештували з приводу жирардівської афери і закидають йому ті самі провини, що арештованим директорам Вермешові і Каєнові.

Міжнародній летунський турнір.

Дня 6. ц. м. скінчилася перша половина міжнароднього летунського турніру у Варшаві. Скінчилися технічні проби літаків, причому на 32 літаки перші три місця здобули поляки, з яких кап. Баян осягнув 994 точок, Карпінський 954 і Плончинський 953, на четвертому місці знайшовся німець Зайдеман, на пятому німець Губріх і т. д.

В пятницю, 7. ц. м. розпочалася друга, головна частина челенджу — окружний лет понад Европу і північну Африку. Траса лету має 9.527 км. і веде з Варшави понад Кенігсберг, Берлін, Кельн, Брюсель, Париж, Бордо, По, Мадрид, Севілю, Казабянку, Мекет-Сібі, Бель-Абес, Альжир, Біскру, Туніс, Палермо, Неаполь, Рим, Ріміні, Загреб, Відень, Брно, Прагу, Катовиці, Львів, Вільно і Варшаву. Лет має скінчитися осідком у Варшаві 15. ц. м.

До старту стає 32 літаки, з того 12 німецьких, 11 польських, 5 італійських, 3 чехословацькі й один анґлійський. Кілька літаків відкликано від участи. Денно мають зробити коло 1.500 км. На загал можна здобути практично коло 1.700 точок, а чого деякі польські і німецькі літаки мають уже поверх 900.

ОКРУЖНИЙ ЛЕТ РОЗПОЧАВСЯ.

ВАРШАВА, 7. 9. ПАТ. Сьогодні в 5 год. вистартували з Варшави літаки, що беруть участь в челенджу. Літаки стартували групами по 3 машини. В першій групі знайшлися на основі льосування Карпінський, Андерле, Франке і Амбруз. В останній два німці і один італієць. Першим етапом лету є Кенігсберг, віддалений на 286 км. від Варшави. Летун на трасі має перелітати над контрольними точками, скидати тягарцевий мельдунок і осідати на обовязкових постоях. Ночувати мають на летовищах, призначених заздалегідь.

КЕНІГСБЕРГ, 7. 6. ПАТ. Почавши від год. 6.10 осідали на тутешньому летовищі челенджові літаки. Перший осів німець Франке, опісля Карпінський Амбруз, Ебергардт, Ґедговд, Штайн, Бальцер і інші. Останні прилетіли італійські пільоти Кольомбо і Тесаре. Осідання 32 літаків відбулося гладко.

З Берліна прийшла до Кенігсберга вістка, що з причини неприятливих атмосферичних умовин, дощу і густої мряки старт з Кенігсберга до Берліна заборонений. В год. 8.30 повідомлено з Берліна, що старт вільний, бо погода поправилася. В год. 9.36 почали стартувати до Берліна перші літаки Морціка, Франке, Ґройґера, Штайна і інших.

БЕРЛІН, 7. 9. ПАТ. Дожидаючи прилету челенджових літаків, на летовищі в Темпельгоф зібралися великі юрби народу. При вході на летовищі уставлено 4 великі щоґли, на яких повівали прапори всіх 4 держав, що беруть участь у челенджі.

НІМЦІ ПОПЕРЕДУ.

КЕЛЬН, 7. 9. ПАТ. В год. 14.05 осів тут німецький летун Морцік; в год. 14.28 Франке і Юнк, а в год. 14.43 Остеркамп. В год. 14.54 Юнк відлетів до Брюселі.

БЕРЛІН. 7. 9. ПАТ. Перший прилетів на летовище в Темпельгофі німецький летун Франке на БФ 108 в год. 11.42. Небаром причалили дальші змагуни, числом 5, самі німці. До год. ... прилетіло 12 змагунів, між ними на 8-му ... кап. Ґедговд на ПЗЛ 26 в год. 12.13 і ... Бальцер на ПЗЛ 26 в год. 12.15.

БЕРЛІН, 7. 9. ПАТ. Німецький летун Штайн мусів осісти у Бісдорфі, 36 кільометрів від Берліна тому, що попсувався мотор.

Польський летун Карпінський осів у ... тебріс над Одрою тому, що попсувалася ... па з оливою і магнес. Фабрика Шкоди у Варшаві вислала негайно спеціяльним літаком механіка зі складовими частинами.

НОВИНКИ

— **Взиваємо всіх товаришів адвокатських аплікантів** негайно вписатися в надзвичайні ... ци Союза Українських Адвокатів. Прохання з поданням персональних даних і потвердженням патрона, просимо пересилати на ... м-ра Теодора Стефаника, Львів, Підвалля 7, ... пов. Рівночасно просимо також усіх тов. абсольвентів права в організаційних цілях зареєструватися в С. У. А. з поданням своїх персональних даних. — За секцію аплікантів при С. У. А. М-р Т. Стефаник, Львів, Підвалля 7. 268 2—2

— **Конгрес візантиністів.** В Софії відбудеться в днях 9—16. вересня ц. р. IV. міжнародній конгрес візантиністів. В нарадах візьмуть участь учені кільканацяти держав. Україну заступатиме д-р І. Свенціцький, директор Національного Музею у Львові. Він виголосить реферат про взаємовідносини України з Візантії в IX—XV вв.

— **Нафта подешевіла на 20 проц.** На основі порозуміння між міністерством промислу і торговлі та більшими нафтовими рафінеріями з днем 10. вересня ц. р. буде обнижена в цілій Польщі складова ціна нафти на 20 проц. Наслідком того детайлічна ціна нафти повинна бути обнижена найменше на 20 проц. ... 10 с. на літрі, а в більшому числі місцевостей на більше ніж 20 проц. Щоб уможливити ... значну редукцію ціни нафти, міністерство шляхів обнизило залізничі тарифи на перевіз ропи і всіх нафтових продуктів на 25 проц.

— **Міліон зол. на забезпечення перед повінню.** Міністерство шляхів признало міліон зол. на забезпечення доріг і мостів перед повінню. З цієї суми 300.000 зол. призначено на праці на Дунайці і Рабі. До праць вжито військо і добровільні робітничі відділи.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім ... ненні Держ. Кляс. Льотерії впали виграні на такі числа: 150.000 зол. на ч. 61369. 20.000 зол. на ч. 65301. 10.000 зол. на ч. 121611. 15.000 зол. на ч. 144020 29720. 10.000 зол. на ч. 33528 ... 5.000 зол. на ч. 4870 7450 17685 34335 ... 116467 140856 1431 72629. 2.000 зол. на ч. ... 3125 6913 15701 29516 32207 33531 59346 ... 69114 78965 95872 98167 113676 130000 ... 136329 138526 151273 154527 157135 ... 158863 165803 574 2751 18474 18748 37921 ... 48441 53720 63845 64443 74488 114065 ... 122511 124771 138669 143346 149331 ... 154001 166354 169383. 1.000 зол. на ч. 5886 ... 16082 16392 22039 23321 29535 32715 47135 ... 48628 53857 58024 71625 73760 73992 74190 ... 86193 88493 93280 94765 104299 105769 ... 115154 115460 117754 120460 123406 ... 136597 137143 150660 153872 155401 ... 167834 168197 169914 9171 10518 32927 ... 40950 45738 55188 64603 67328 69145 72085 ... 74638 80523 86778 97051 99184 100197 ... 116921 126112 125321 127494 136481 ... 139501 143188 143552 144235 144437 ... 154319 160596 160471 161584 161934.

— **Ріжні вістки.** У фабриці ножів у Льозенштайні вибухла пожежа, причому згоріло 100.000 ножів. — В Стирії відчуто досить сильний землетрус. — У Відні страчено бандита Бендінгера, засудженого на смерть за грабунковий напад на туристичний захист біля Ст. Пельтен. — У Ружомберзі у Чехословаччині на мячевих змаганнях юрба кинула суддю до ріки, невдоволена його рішенням. На щастя суддя добре плавав і врятувався. — У Франції обнизилася температура і впав перший сніг. У Шартре де Бонфуа верства снігу сягає до 10 цм. — У східній Африці великі хмари саранчі знищили всі плянтації. — Безробітний Антін Лібін переїхав під вагоном експресу Рига-Париж, щоби вписатися до чужинного леґіону.— 31. липня ц. р. число мешканців Варшави дійшло до 1.200 тисяч. — Голяндський уряд завів обмеження для робітників чужинців. — Число безробітних у Франції минулого тижня дійшло до 325.434. — У Відні арештували директора бериндорфського відділу фабрик Крупа за націонал-соціялістичну пропаганду. — Російська академія наук покликала окрему комісію під проводом Крижановського до дослідів затьміння сонця, яке відбудеться в 1936 р. — До Льондону прилетів літаком британський губернатор у Палестині сер Артур Уокон. — У Кольмар повісився 11-літній хлопчина Фридрих Ветле, син фабричного робітника. Мати хлопчини післала його за пакунками. Малий Фридрих прогайнував частину грошей і зі страху перед карою батьків повісився. — Канцлер Гітлер став президентом Червоного Хреста. Раніше президентом Ч. Хреста був покійний през. Гінденбурґ. — Колишнього начальника румунської жандармерії ґен. Думитреску судитиме суд за хабарництво. — У Зл. Державах потрібуватимуть допомоги уряду 23 мілісни людей.

— **Наради нудистів.** У саді одного з льондонських домів відбулася нарада нудистів під проводом Гюз Шейлера. Предсідник ставши під високим деревом, відкрив наради. Перед ним на траві, застеленій плахтами, порозсідалися нудисти, люди ріжних професій і націй: архітекти, урядовці, банковці і безробітні. Мужчин було дві третини, а решта жінки. В салі підчас перерв нудисти вправлялися на руханкових приладах.

ВІДГУКИ ДНЯ.

ЗНАЙОМІ.

Приходять до мене, до хати, до редакції, блі-ді, виснажені голодом, прибиті негодинами, мнуть капелюхи в руках і несміло починають:

— Я знаю, що вині тяжко... Але може десь якесь місце... Щонебудь...

Найлекша відповідь:

— Нині за посаду, як за воду на пустині! Не знаю, де можнаб...

Але така відповідь можлива тільки до тих, яких перший раз у житті бачу. Маю своїх власних клопотів досить, чи треба мені ще чужих!..

Зате до знайомих тяжко так сказати.

А ці знайомі!.. Скільки з них таких, з якими звязана моя молодість золотими нитками споминів. Пережив я з ними не дні, не місяці — роки. І не на спільних гулянках по льокалях великого міста, а в темних, вогких землянках, а в глибоких окопах, а в далеких походах вздовж і вширш нашої великої вітчини.

Приходять до мене мої знайомі...

Нераз назвище котрогось із них затерлося вже в моїй памяти, курява будня запорошила його образ у моїй души, а стане передімною, гляне, промовить і вже образ — як новий.

Нераз двацять літ тому, як ми в останнє бачились, нераз вісімнацять, а найменше чотирнацять — від 1920 року. Залежно від того титулують мене: пане десятник, пане хорунжий, пане четар, пане поручник...

Кожний з тих титулів зачіпає іншу струну в моїм серці, а кожна з тих струн так голосно бренить... Встають давні дні, а серед них — вони — знайомі.

Ріжно: цей скровавлений — з запалими очима, той запорошений — з розсяяним лицем, там-той усміхнений — з мазепинкою на бакир, з піснею на устах.

Що їм сказати тепер? Збути кризою, тіснотою, загальною бідою?!...

Не можу!

— Добре, я буду питати. Може директор Ікс, може директор Ипсильон. Зайдіть до мене за кілька днів...

Знаю наперед, що нішо з цього не буде, що по наших установах посади, хочби й найменші, не ждуть ні хвилини на кандидатів, але — не можу інакше.

А все таки — ми всі моглиб інакше!

Трохи доброї волі, навіть ні! — Добра воля є, але зорґанізованости і впертости, а неодно поправилиб.

В кожній нації оті „знайомі" мають першенство, бо кожна нація дивиться в майбутнє, але будує на минулім.

А в нас?

Трохи зорґанізованости!

Трохи впертости!

І правило: Думати про тих, з якими вяжуть нас спомини — ніколи незабутні!

Галактіон Чіпка.

З нових видань.

Нема їх багато. Мине кілька місяців і дивуєшся, що нема лектури і на тиждень. А ще як поїдеш на село, все проглинеш! Приходять хвилини, коли тужиш за рідною книжкою. Є люди, які уявляють собі, що рецензент — людоїд, що має насолоду жерти авторів, кусень за куснем. Нема більшої приємности, як хвалити автора, ще й коли він ваш знайомий, приятель або ворог. Як приємно проявити свою доброту або великосердий жест! Та чи можна хвалити всупереч найщирішому враженню? Наші нинішні читачі вже самі орієнтуються у книжках. Тільки на зуб візьме і вже знає смак. Гадаю, що мої враження не повинні сильно відбігати від загального погляду тих, що стежать за нашою літературою і люблять читаючи оцінювати.

Микола Голубець: „ГЕЙ, ВИДНО СЕЛО..." (Нарис). „Українська Бібліотека", Львів, Накл. Івана Тиктора, 1934. Липень

„Українська Бібліотека" накладом І. Тиктора постановила собі за завдання давати що-місяця за дешеву ціну один том популярної та повчальної лектури на 130 сторінок. Редактор цієї бібліотеки М. Голубець дав в ній уже другий том власного пера. Хоче він „відтворити настрої й закріпити духову й чуттєву (!) атмосферу перших боїв Українського Січового Стрілецтва". Вже попередня його спроба „Вчорашня леґенда" мала всі ознаки недбайливої та поверховної праці, що не покривалася навіть із добрими намірами автора. Остання „Гей, видно село..." ще наполовину слабша і ледви чи може вдоволити навіть середнєінтеліґентного читача.

Автор, як видно з його „Післяслова", не здає собі зовсім справи для кого пише, коли зпід його пера вихоплюються такі фрази: „Завдання мого нарису виховне, подібно, як виховним було завдання „Вчорашньої леґенди". Очевидно, булоб мені приємно почути від фахової критики, що моє оповідання не позбавлене й літературної вартости".

Виходить, що вже і скінчивши свою роботу, автор робить собі ще ілюзії щодо вартости свого оповідання (яке сам не знає, як охрестити, коли вживає терміну „нарис"), такого примітивного у пляні та засобах, що найкраще було би не підписувати його власним прізвищем. Ствердужуючи цей факт, зрештою легко доступний для пересічного читача, не хочемо цим сказати, що таке оповідання не може виконати своєї виховної мети, коли воно призначене для ширшої маси без якогонебудь відношення до літератури.

Маємо перед собою наївненьку фабулу про молодих героїв, що йдуть на визвольну війну, роздумують про тему цієї війни і свою ролю в ній, довершують чудес геройства і нараз щезають з наших очей тому, що автор мусить кінчити свою балачку. Вже з самого початку вражає нас те, що ті молоді люди (і старші) занадто великі мудрагелі, бо знають у 1914 р. те, чого не знали наші найбільше передбачливі політики. Голубець вкладає їм в уста мудрощі, які неодин з нас повторяє нині в каварні, позичивши їх з чужого досвіду з перспективи 20 літ.

Ось що записує молодий герой у своїм щоденнику:

„Прийшов на фронт з якоюсь ясною думкою, виробленою програмою, (?), метою, а виявилося, що тут нема місця для думок і програм. Навіть сама остаточна ціль, колись така ясна й самозрозуміла, наче відсунулася в недоглядну далечінь, затьмарилася. Може так мусить бути. Вплетені в круговорот подій, позбавлені впливу на них, стаємо автоматами для виконування рухів, окреслених конструкцією (?) нашої збірної машинерії".

Нема сумніву, що фрази в роді останньої, не мають нічого спільного з популярною повістю; дядько, або дячок читаючи таке, будуть кліпати очима, що зайшли їм слізми від зворушення, якто наші земляки натерпілись від мачухи-Австрії у концентраційних таборах. Голубець пише стилем міського журналіста і залюбки фільософує там, де повинен би описувати події, змальовувати типи, бодай вязати нитку якоїсь примітивної інтриґи. Саме ця інтриґа — мінімум популярного оповідання не виходить поза засоби доступні ґімназистам. Ось як виглядає опис бою:

„На половині гори розсипалися стрільці в розстрільну. Була шеста година ранку, коли розстрільна з очайдушним розгоном вдарила на першу ворожу лінію!

— Гурра! — зірвалося з тисячі молодих грудей і, наче від самого крику, розлетілася перша ворожа застава. Хто вдарив прикладом, хто процідив (?!) баґнетом, хто промостив собі дорогу револьвером. Не було часу бавитися з полоненими, що, покидавши кріси, бігли в обійми резерви.

— Гурра! — залунало знову й дві живі стіни грудей, рук і баґнетів сперлися з собою.

За тріскотнею крісів, ломотом ручних ґранат і гарматнім ревом, не було чути ні боєвого крику борців, ні войку ранених, ні стогону конаючих.

Скінчився верх (?) гори. Немов лявіна перли стрільці на ворога в низ. Ворог вже в низу, стрівожений, у безладді, тікає навмання. Хто дивиться перед себе, хто шукає дороги, а хто летить наосліп і тоне в розбурханих, весняними водами, хвилях гірського потока. Переможці біжать далі, спотикаються на трупах, падуть і підіймаються знову. Нарешті — годі! Нікуди бігти далі. Позиція відбита, ворог у розтічі!"

Ясно, що так само можна сидячи у Львові описувати подорож до Гімалаїв або Трансвалю, і так само без ніякого зусилля можна написати якунебудь наукову розвідку, коли перестанемо питатися: чи вірні там факти і чи не буде її читати ніодин фаховець.

Вся історія з переодягненою дівчиною, що пішла вояком на фронт, передана наївніше як в індіянських повістях, де один герой забирає в полон сотні дикунів.

Голубець від літ пише наоспіх усякі речі, занятий у даній хвилині найбільше думкою, щоб віддати рукопис якнайшвидше до друку. Цим теж можна пояснити безліч польських фраз і висловів у такій книжці. Ось невеличкий реєстр: „збзікувала, іритація, просмик, будуюча забава, пучать гуси, змякла рура, респектувати, опустити позицію, зрезиґнував, нім (заки), відійшли від змислів, можна собі попукати, йому вже досить того літання, запушуємо твою несубординацію, вичин, загрівати до видержання, як трактуються жіночі „гозенролі"... Російських таких фраз не менше, а стилістика дає привід до неодної усмішки: „Розмови обертаються довкола чорних гороскопів", „не примушували нікого вязатися влізливістю окруження", „тельбухи, що висовгувались (!) з розпореного черева", і т. д.

Усе „післяя" з нарисом (буцімто історичним) про те, як повстали Січові Стрільці, взагалі тут дочеплене невідомо нащо. Читач ні хвилини не вірить авторові, коли він упевняє, що „Історичним є моє оповідання не під оглядом зовнішної форми, але по суті подій так само, як в поодиноких його постаттях відтворені не дотичні (які?) особи, а ідеї, психіка й побуди людей того моменту". Нечувана претенсія відтворювати „суть подій". Автор наплутав тут таке саме про історичну повість, як і у самому оповіданні. Найдивніше те, що є „послові" має він іще претенсії, щоби ставитись до його праці як до літературного твору.

м. р.

Із судової салі.

ЗАСУДИЛИ АДВОКАТА ЗА ФАЛЬШИВІ ЗІЗНАННЯ.

Окружний суд у Сяноці присудом з дня 29. серпня 1933 р. звільнив д-ра Баруха Фреера, адвоката в Перемишлі від злочину 197 і 199 а) австрійського карного закону. Підсудний мав допустититися цього злочину таким чином, що слуханий як свідок під присягою перед судом зізнав неправду на шкоду селянина Миколи Мінька, начальника громади в Смільнику коло Лютовиськ. Оборонцем пошкодованого селянина М. Мінька установила адвокатська палата у Львові д-ра **Василя Блавацького,** адвоката в Сяноці. Проти цього присуду вніс оборонець М. Мінька відклик до апеляційного суду. У четвер 6. вересня ц. р. відбулася апеляційна розправа у Львові. Сенатові проводив предсідник ради. Байсрек, вотували радники Ягодзінський і Ліндерт. По промовах оборонців: д-ра Фреера адв. д-р Ляндава і М. Мінька адв. д-ра В. Блавацького сенат скасував присуд сяніцького суду і видав новий присуд. Адв. д-ра Б. Фреера засудив сенат за провину зі статті 140 к. з. (фальшиві зізнання) на 6 місяців вязниці. На основі амнестійного закону сенат дарував кару.

Відозви й комунікати.

Вписи до Господарсько-Садівничої Школи Т-на „Просвіта“ в Миловanні.

Дня 1-го листопада 1934 р. розпочинається новий 11-місячний сільсько-господарський курс у Миловanні, який буде тревати до дня 30. вересня 1935 року. Наука в школі відбувається на основі програми навчання, затвердженої Міністерством Освіти, яка обовязує в державних сільсько господарських школах.

Навчання в школі є теоретичне і практичне, обіймає всі ділянки сільського господарства та підготовляє учеників не тільки до праці на власному господарстві, але також до праці в хліборобських та кооперативних організаціях (контрольорів молочности; кооперативних діловодчиків і т. п.)

При школі є зародова обора молочної худоби, зразкові курники, пасіка; все це пристосоване до практичного навчання на курсах. Школа має ремісничі варстати, в яких ученики мають нагоду навчитись робити ті прилади, потрібні в господарстві, які кожний господар може собі сам зробити.

В школі працює 4 фаховців учителів - спеціялістів та інструктори для практичного навчання.

На курс приймають мужчин у віці 17—24 літ, що покінчили найменше народню школу. Кожний принятий ученик мусить мати два одяги (в тому один до праці при виконуванні практичних вправ у шкільному господарстві). Крім одягу має мати кожний ученик 4 пари білля, 4 рушники, 2 простирала, подушку, коровець, сінник та начиння до їдження (тарілку, мисочку, півлітрове поливане горня, ложку, вилки і ніж). Ученики платять одноразово при зголошенні на курс 15 зол. вписового. Крім вписового платять ученики місячно 5 зол. на науку і 5 зол за приміщення в при-оті, опал та світло.

Ученики харчуються в кооперативній харчівні, яку ведуть самі. Прохарчування одного ученика в кооперативній харчівні коштує 25 зол. місячно.

До зголошення на курс треба долучити: а шкільне свідоцтво, б) Посвідку родичів, потверджену парохіяльним або громадським урядом, якою родичі зобовязуються правильно платити кожного місяця належну оплату за ученика в школі. (Коли ученик має підмогу від установи, тоді треба до зголошення на курс долучити декларацію від установи, що буде правильно кожного місяця платити оплати за свого кандидата). в) Почтову марку на квоту 60 сот на відповідь. г) Вислати почтовим переказом вписове 15 золотих.

Про приняття і день приїзду до школи повідомить Управа школи по 1. жовтня 1934 р. Непринятим до школи поверне документи і вписове.

Зголошення приймає Управа школи до дня 1. жовтня 1934 р. Кількість учеників обмежена, тому радимо зголошення приспішити.

Зголошення слати на адресу: Господарська Школа Т-ва „Просвіта“ в Миловanні, почта Стриганці (Stryhańce) над Дністром.

Дописи.

РІВНЕНЩИНА.

Ще зловживання. Головного секретаря окружного суду в Рівному, Білостоцького викинули за зловживання і на його місце призначили кращого — теж секретаря окружного суду в Радомі Шиманського. В короткому часі виявилося, що Шиманський в Радомі наробив ріжних грошевих зловживань на 15 тисяч зол. та вже й у Рівному встиг дещо вкрасти. Окр. суд засудив свого головного секретаря на 1 рік вязниці і 200 зол. кари.

Сайкович виїхав. „Героя“ відомих подій у рівенському соборі й поборювателя українства прот Сайковича, що впав „жертвою“ в боротьбі зі Скрипником за „Єдину неділиму“, митрополит Денис узяв до себе до Варшави, де він має задікувати свої душевні рани. Очевидно „русскіе люди“ Рівного влаштували „героеві“ належні проводи.

Облила бензиною і підпалила. Жінка сенатора з 1-ки Ольга Бурова мала неприємну пригоду на вулиці Рівного. До неї підійшла Ольга Пантелеймівна, облила її бензиною і підпалила сірником. Бурову вдить огорнуло полумя, що попекло їй обличча й груди. Спалахнула також і Пантелеймівна, яка нехотячи облила бензиною і себе. Тло події романтичне: брат Бурової, Новак, що відбуває 2-літню кару вязниці, покинув Пантелеймівну й оженився з іншою. Зробив він це буцімто за намовою Бурової.

Водотяг у Луцьку. Міський уряд Луцька нарешті приступив до будови водотягу. Цими днями відбулося заложення кутового каменя під будівлю стації помп і фільтрів.

За землю. В суперечці за землю 3 братів Фінічуків звід Кремяниця з сусідом Миколою Бабієм один з Фінічуків пробив Бабія вилами.

За політичну роботу. Луцький окружний суд на сесії в Ковлі засудив на 2 роки вязниці Тимофея Яросевича за комуністичну роботу.

—o—

СПОРТ.

ЛЕГКО-АТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ НА ПЛОЩІ СОКОЛА-БАТЬКА.

В неділю 9. вересня ц. р. відбудуться на площі С.-Б. в год. 3-тій попол. легко-атл. змагання в таких конкуренціях: 400 м. муж., мет диском муж., 3×1000 муж., скок вдаль жін., мет ратищем муж., мет диском жін. 3000 м. муж.

НІМЕЧЧИНА — ПОЛЬЩА.

В неділю 9. ц. м. відбудуться у Варшаві міждержавні змагання копаного мяча між Німеччиною і Польщею. Зацікавлення змаганнями таке, що з цілої Польщі приїде до Варшави кільнадесять надзвичайних поїздів. З Німеччини приїде на змагання 5.000 осіб.

ШЛЕСЬК — ЛЬВІВ.

В неділю 9. ц. м. в год. 4 попол. розіграє на грищі Погоні репрезентація Шлеська мечеві змагання з репрезентацією Львова. До репрезентації Львова призначений м. ін. Магоцький і як резервовий інж. Кіцила (оба з „України“).

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ

„ДНІПРО“, календар-альманах на звичайний рік 135. Львів, 1935. Стор. 160. Форм. 8-о.

ЖУРНАЛИ.

НИВА. Рік XXIX., ч. 8. за серпень 1934. Зміст: Важна постанова. — Прот. о. П. Табінський: Сучасний церковний розвод. — о. П. Т. Ржевуський: Чи Фотій помер католиком? — др. Г. Костельник: Становище і походження людини на основі теорії проведення. — о. Омелян Квіт: Вчім і виховуймо. — о. Мат. Бобовник: Прохання до Митрополичого Ординаріяту. — о. Ю. Дзерович: Вісти з Т-ва св. Андрея — о. Г. Костельник: Один катихизм для всіх греко-католицьких українців. — Всячина.

МУЗИЧНІ ВІСТИ. Орган для поширення музичної культури — Львів 1934. Рік I., ч. 3. за липень — серпень.

НАШ ПРИЯТЕЛЬ. Рік XIV., ч. 1—2 за серпень-вересень 1934.

КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО. Рік IX., ч. 8 за вересень 1934.

DER WEG IN DIE ZUKUNFT. Österreichische Führerbriefe. Відень 1934. Рік I., ч. 10

—•—

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.

Конюхів:
8. IX. „Залізна Острога“.

Стрий:
9. IX. „Залізна Острога.“

Великий Міський Театр.
Субота, 8 IX. год. 7·30 веч. „Я переміг крізу“, комедія Вудьпіюса.
Неділя, 9. IX. год. 3·30 поп. „Товаріщ“.
Неділя, 9. IX. год. 7·30 веч. „Я переміг крізу“.

Театр Ріжнородностей.
Субота, 6. IX. год. 7·30 веч. „Дівчата в однострях“.
Неділя, 9. IX. год. 7·30 веч. „Дівчата в однострях“.

Цирк Станевських (вул. Педчинська, біля тенісового корту).
Щодня вистава в год. 8·15 веч. У суботу та неділю по дві вистави: в год. 4·00 попол. і в год. 8·15 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: „Маркіза Йорісака.“ (Битва).
АТЛЯНТИК: „Люди в білих одягах“.
ВАНДА: „Веселий караванир“ з Властою Буріяном і „Каруселя життя“.
КАСІНО: „Пімста п. Ікс“.
КОЛІСЕЙ: „Невідомий винуватець“ і ревія“.
КОПЕРНИК: „Щойно вчора“.
МАРУСЕНЬКА: „Геть зі скрутою“ і ревія „Львів мусить“.
МІРАЖ: „7 днів щастя“, „Година з розкішною Бет“.
МУЗА: „Сьогодні живемо!“
ПАН: „Здобути тебе мушу“ і додатки
ПАЛЯС: „Князь Аркадій“.
ПАСАЖ: „Великоміські тіни“ та ревія
РАЙ: „Олівер Твіст“.
СВІТ: „Ніч кохання“ (Джозе Мохіка). „Вязень із Кaєни“.
СОНЦЕ: „Золоті сильця“ та ревія.
СТИЛЕВЕ: „Жінки волять брутальних“ і ревія „Весела Богема“: „Ідемо на Східні Торги“.
ХИМЕРА: „Гопля!“ (Клара Бов).
УТІХА: „Вулиця“ (Сільвія Сідней) і ревія.

Закордонне радіо.

Субота, 8. вересня 1934.

Відень (506,8) 16·20 Цитристи, 19·35 Фортепян, **Братислава** (298,8) 20·55 „Пансіон“ оп. Суппе, **Прага** (470,2) 19·10 Концерт, **Париж** (1649) 10·15 Концерт. **Білгород** (439,8) 20·30 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 16·00 Вок. інстр. концерт, **Кенігс-вустергавзен** (1571) 10·50 Пісоньки для дітей, **Ляйпціг** (382,2) 20·10 „Дер фервуншене Шльос“ оп. Міллекера, **Мінхен** (405,4) 17·50 Вок. концерт. **Будапешт** (549,5) 12·30 Оп. музика, 14·30 Циг. музика, 17·00 Вок. авдиція, **Міляно** (368,6) 20·45 „Мадонна Грета“ муз. комедія Річітелія. **Рим** (420,8) 13·05 Легка музика, 17·10 Вок. інстр. концерт.

Неділя, 9. вересня 1934.

Відень (506,8) 11·45 Симф. концерт. 15·15 Смичковий квартет, 20·05 Пісні й арії, **Братислава** (298,8) 16·00 Концерт, **Прага** (470,2) 21·00 Концерт, **Париж** (1649) 18·00 Легка музика, **Атльона** (531) 20·30 Хор, 22·20 Содьо на арфі й віольончеля, **Білгород** (439,8) 19·00 Оп. арії, 20·30 Пісоньки, **Рига** (514,6) 13·00, 14·40 Пісоньки. **Берлін** (356,7) 17·00 Концерт, **Мінхен** (405,4) 17·50 Скрипка, фортепян, спів, **Ленінград** 1224) 18·00 „Золотий півник“ оп. Рімського - Корсакова, **Будапешт** (549,5) 15·45 Циг. оркестра, 18·30 Оп. музика (Кальман. Легар). **Міляно** (368,6) 20·45 Концерт, **Рим** (420,8) 17·00 Концерт.

Львівське радіо.

Субота, 8. вересня 1934.

6·45 Раніша авдиція, 7·50, 22·00 Рекламовий концерт. 11·00 Свято Холмщини, 12·03 Метеорольогічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·40 Арії та пісні з гр. пл., 13·00 Полудневий денник, 13·05 Концерт, 15·30 Експорт, 15·35 Економічні вістки, збіжева біржа, 15·45 Огляд новинок (гр. пл.). 16·30 Для дітей „Бочка здоровля“, 17·00 Камер. концерт, 17·50 Дім і родина „Про що гуторитимемо в суботу“, 18·00 Сільва рерум, мистецьке життя, 18·05 Як я віддав Стрий козакам? (Спогад з перед 20 літ Вл. Філяра), 18·15 Легка музика, 18·45 Репортаж. 19·00 Спів (Ронська, мецосопран) у супр. фортепяну, 19·20 У місті вжеснянських дітей, 19·30 Сквайрів корабель (гр. пл.), 19·50, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Легка музика, спів (Од. Васель), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Концерт симф. оркестри, фортепян, 21·45 Літературний нарис, 22·15 Танкова музика, 23·05 Театр уяви „Львові глумливців“ — „Наглowицька Академія“, 23·35 Поважна музика з гр. пл., 23·46 Концерт жидівської рел. музики.

Неділя, 9. вересня 1934.

9·00 Раніша авдиція, 10·30 Свято Холмщини, 12·30 Метеорольог.-рільн. вістки, 12·35 Сільва рерум, 12·40 Театр. огляд, 12·45, 14·00 Музика з гр. пл., 13·00 Відч.: „Ісляндія“, 13·15 Муз. поранок, 15·00 На коросниньских коросках, 15·15 Хор, 15·25 Огляд ринків рільних продуктів, 15·35 Пісоньки хору Юранда з гр. пл., 15·45 Лісова скринька, 16·00 Рецитації прози, 16·20 Пісні виленських композиторів (польські, білоруські та литовські), Генеот, сопран), 16·45 Для дітей „Під блакитним небом Каліфорнії“, 17·00 Музика до танцю, 17·50 Книжка та знання, 18·00 Авд. „Театру уяви“, 18·45 Відчит, 19·00 Легка музика, пісоньки, 19·50 Фейл.: „Траса лет. турніру“, 20·00 Концерт симф. оркестри 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 На веселій львівській хвилі, 21·45, 21·46 Спортові вістки, 22·00 Почт. техн. скринька, 22·15 Рекламовий концерт, 22·30 Арії та пісні (Витовт Федорович, баритон), 22·50, 23·05 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ

Доляр у Львові у приватних оборотах 5.19 зол.

Німецькі марки 195·00—200 00, фр. франки 34·80—35·00, шв. франки 172·25—172·75, фунти стерлінги 26·00—26·20, австр. шилінги 98·50-99 50, чеські корони 21·70-22·00, рум. леви 39 50—41·00.

Золото: Доляри 8·92—8·95. Франки фр. 34·60—34·80 Дукати 82·30—82·70, Корони 36·30—36·80, Рублі 45·00—46·00.

Срібло: Корони 0·28, Фльорени 0·70, Рублі 1·20, Ліри італ. 45·50—46·50.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас Підволочиська льоко Львів

	від до	від до
Пшениця двір.	17·00—17·25	
Пшениця збірна	15·50—15·75	

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 7. вересня ц. р. з приводу стриманої тенденції твердих цін на масло не ставить, а кооперативам платив за:

	льоко Львів.
1 л. молока	0·14 зол
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	2·40—2·45 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому 1 літра 22 сот.

Тенденція на масло стримана, попит дещо сильніший, на молоко, сметану та яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 8. вересня ц. р. платить своїм доставцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові (вул. Б. Глованцького 23):

Курята і кури	пріма за 1 кг.	0·90	зол.
„ „	II кл. „	0·65	„
Пантарки	пріма „	0·95	„
Качки	I класа „	0·80	„
„	II „ „	0·65	„
Індики	I „ „	0·95	„
„	II „ „	0·70	„

Тенденція спокійна.

ОПОВІСТКИ

Торговельна Школа Р. Ш. у Львові, вул. Хшановської ч. 9. приймає вписи на: Курс для Абітурієнтів, Кооперативний курс для абсольвентів торговельних шкіл і 6-місячний курс для дорослих. Виклади починаються 18-го вересня 1934 р.
279 1—3 Управа.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ДОРА, карпатське кліматичне літнище. Пансіон „Малява“ отворений цілий рік. Вигідні приміщення, дбайлива опіка. Ціни поміркована. 182 4-5

ШКОЛЯРКИ — ШКОЛЯРІ. Ніхто не вшиє Вам так гарно і дешево однострої, як українська швальня спортових, шкільних і охоронних одягів при кооперативі „Пласт“, Львів, вул. Городецька 95, тел. 26. 120 26—

ВУГОЛЬ. — Калитяк, Байки 14, тел. 14-24 Станиславів, Коліїова 2. 204 5—

ІНСТРУКТОРА до двох учеників вищих клас — класичного типу шукаю на цілий рік на село. Зголошення з умовами слати до Адм. „Діла“ під „Солідний“. 267 1—1

ЗРЕДУКОВАНА УЧИТЕЛЬКА по кваліфіції шукає посади вчительки при інтелігентній родині (може бути і на провінції). Зголошення до Адміністрації під „Галька“. 275 2—

ПЕКАРНЮ В ТЕРНОПОЛІ, новозбудовану згідно з найновішими і гігієнічними вимогами, даємо в аренду. Близші відомости в Тернополі, почтова скринка ч. 82. 281 1—1

ПОКІЙ, кухня, півкомфорт, вул. Сталевича вісім (конець Грабовської) урядовцям до винайму. 1—1

ЛЬОКАЛЬ давніше ресторацийний, з убікацією, комфорт Миколая 20 (ріг Зиблікевича) винаймить зараз господар. 285

СПОЖИВЧУ КРАМНИЦЮ у Львові куплю. — Зголошення до Адм. під „Ціль“. 283 1—1

КІМНАТИ зі сніданням пошукую: Найрадше в околиці Св. Юра — Потоцького. Зголошення до Адм. „Діла“ під „Спокійний“. 1—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів Ринок 10